

PakuraNatura

- gondolkísérlet ipari létesítmény műtárgyként kezelésére -

TDK

BME Építészmérnöki Kar

Készítette: Balogh Eszter

Konzulens: Balázs Mihály DLA

2021

Sokak fantáziáját mozgatta már meg a természet és a város kapcsolata, de jóval kevesebben gondolnak erre úgy, mint az ember által alkotott világ és a háborítatlan anyatermészet értékeinek ellentéte.

Tegyük fel, hogy megállna a földi emberi lét, élet, nyüzsgés.

Mi történne az általunk alkotott világgal?

Megdöbbenve látnánk, hogy rengeteg lakó, közösségi- és ipari épület állna megüresedve, elhagyatottan a Föld minden pontján. Olyan létesítmények, melyeknél az alkotók a közeli jövőre gondoltak a tervezéskor, arra, hogy az általuk tervezett tér maximálisan kielégítse a kor emberének igényeit. Munkák, melyek túlélnek néhány generációt, de egy későbbi kor valószínűleg bontásra ítélné őket. Nincs az a generáció.

Az épületek leromlanak az idő hatására, funkciójukat veszítik.

Újra teret kaphat a természet. Ha nem avatkozik bele senki, utat tör magának. A beton repedéseiben, kihasználatlan metróállomásokon, a bevásárlóközpontokban, a kátyúkban. Az, amire az emberek közösségi kertek, parkok létrehozásával törekednek magától is megvalósulna. A világ újra fellélegezne, új helyzetek, új téri szituációk alakulnának ki színt adva ezzel a világnak.

Megszületne egy olyan műalkotás, aminek nem kellene megfelelnie semminek, mégis értéket képviselne.

Ha hagynánk.

1. kép- Növény a nyüzsgő világban

Kutatásom során a napjainkban is megjelenő elhagyott, használatlan terek, továbbélését vizsgáltam. A gondolat kísérlet átültetése a jelen valóságába, az emberek által uralt világba más kontextust ad a felvetésnek.

Az emberek a rohanó életükben ritkán állnak meg egy pillanatra megcsodálni a természetet, kevés lehetőségük van megtenni ezt. Az ipari létesítmények és gyártelepek viszont olyan közelségbe kerültek a személyes élettel, hogy már- már annyira megszokottak, hogy az emberek a mindennapjaik részének tekintik azokat. Minden reggel elmennek mellettük anélkül, hogy eltöprengenének azon, vajon tényleg feltétlen szükségesek-e. Egy-egy gyártelep már olyannyira elavult, hogy a telephely csekély része hasznosított csak, ám mégis fenntartják a teljes területét.

Ilyen telephely például a székesfehérvári Királlyori Fűtőerőmű (SZÉPHŐ Zrt.). Az erőmű 1902 márciusában állt munkába, közel 150.000 m² területű ipari központként. Ekkor még szén, majd később fűtőolaj működtette a kazánokat. A fűtőolaj desztillációs maradéka a pakura, mely egy viszkózus fekete anyag, ennek tárolására hoztak létre egy 5000 m³ térfogatú tartályt. Biztonsági óvintézkedésből, a tartály esetleges sérülésével számolva egy beton védőfal veszi körül a hengert.

Mára a fűtéskorszerűsítés következtében, ennek a teljesen elavult rendszernek díszeként áll még mindig a telephely közepén ez a tároló. Egy, a technika vívmányai előtt fejet hajtó építmény, mely egykor hasznos tárolóegységként funkcionált, ma üresen áll. 5000 m³ sötétség.

2.,3. kép- Székesfehérvár, Pakura tároló részletei

Az épületet panellakások sora veszi körül. Rengeteg szoba, nappali vagy konyha ablaka néz egy ipari telepre. Egy központra, mely mára kihasználatlan, elavult.

Kutatással egy olyan kezdeményezést szerettem volna megfogalmazni, mely egy élhetőbb, tudatos építészetet képvisel. Egy távoli jövő és a jelen ellentétéinek bemutatását.

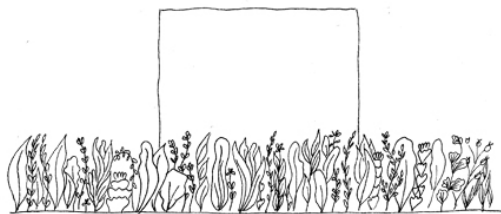
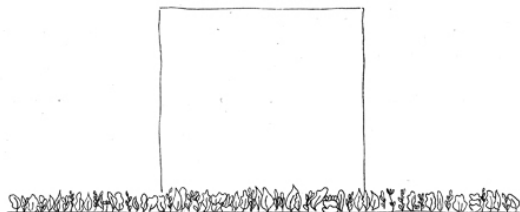
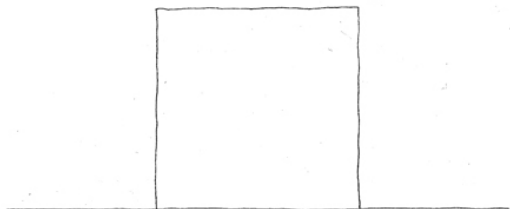
A tartály hosszú évtizedekig egy gyúlékony vegyianyag tárolását volt hivatott ellátni, emiatt ez a tér emberi tartózkodásra valószínűleg alkalmatlan, így aztán más oldalról kell megközelíteni a terület innovatív fejlesztését.

A célom az volt, hogy ezt az elhagyatottságot felerősítsem azzal, hogy ezen a területen a beton hasábon belül alakítom ki azt az utópisztikus képet, hogy milyen burjánzó területté alakulhatna nélkűnk.

Ez az eljárás évekig is eltarthatna, ám ki tudja, hogy milyen bevásárlóközpont kerülne ide addigra, ezért a folyamat felgyorsítása végett vadon, emberi gondozás nélkül is megélő növények telepítésében gondolkodtam, elősegíteni azt a képet, amit az így kizöldült ipari terület képviselhet.

Az alapgondolat a tartály hasznosítására méhek telepítése lett volna. Ehhez az ötlethez a székesfehérváriak körében közvéleménykutatást végeztem. Ebből az szűrhető le, hogy az emberek 82 %-a szerint elengedhetetlen a városi növények szempontjából a méhek jelenléte, ám 24 %- tart, fél tőlük. Ezt, a lakóövezet közelségét, valamint a vegyianyag tároló káros hatásait figyelembe véve jutottam arra a következtetésre, hogy a területen közvetlen formában nem jelennének meg, nem lenne célszerű számukra a külön kasok kialakítása. Közvetett módon viszont segíthetnék a város növényeinek virágzását, ha a település ezen pontját egy, a méheknek tetsző növényesített térré alakítanák.

A természet ösztönös téralakító ereje jelenne meg, hiszen emberi kéz a kezdeti növénytelepítésen kívül nem avatkozna bele.

4. kép- A természet térhódítása

Ez a projekt javíthatná a kerület esztétikáját, lakóinak életminőségét. Az ipari park új lendülettel kapcsolódna a város életébe, mint egy kis zöld folt, ami jó hatással van a levegő minőségére, a mikroklímára, valamint a közelben lakók hangulatát is pozitívan befolyásolná. Székesfehérvár város kialakulása hosszú időt ölel fel, hiszen az egyik legrégebb, legkiemelkedőbb múlttal rendelkező magyar település. Géza fejedelemségének idejére nyúlik vissza a város alapítása. A középkori szokásjog alapján koronázási központ volt.

Jelentőségteljes város, mely a korrallal haladt előre.

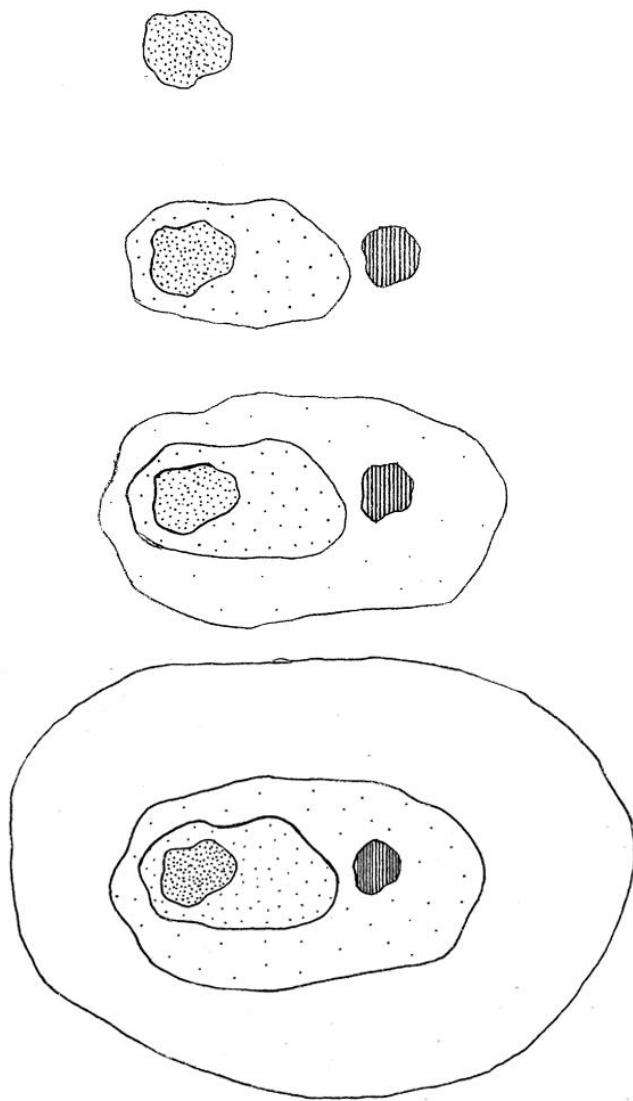
Később a szabadságharcot követő évtizedekben indult el egy lassú gazdasági és ipari fejlődés. A várost a II. világháborút követően az intenzíven fejlődő ipari városok között tartották számon.

A kezdeti belvároshoz az akkori városszerkezet határára épített gyárak az erős urbanizáció következtében kerültek központibb helyre. A város centruma eltolódott ezzel, hiszen a lakóövezetek magukba ölelték az addigi határterületeket is.

Így jöttek létre ezek az ipari telephelyek panellakásokkal határolva, a természet teljes kiszorításával.

A telephely elhelyezkedése szempontjából irreálisan közel van a belvároshoz. Központi zárványterületté vált megépülése óta. Ipari gyártelep a város szívében.

Ha az ember elindul egy sétára Székesfehérvár belvárosában, az egyik pillanatban még a középkori romkertet csodálhatja, a másikban egy ipari közeg veszi át a történelmi múlt helyét. Egy, a megszokottól eltérő téri helyzetet, városszerkezetet hozva létre.

5. kép- Városszerkezet kialakulása

Manapság fontos lenne azon a kérdésen gondolkozni, hogy az ipar, a lakóövezet és a természet milyen módon fér össze. A célom az volt, hogy elindítsak egy gondolkodásmódot az emberekben a jelen problémáinak természet alapú megoldásaira.

Ez egy elindító, kisebb méretű projekt, ám léptéket váltva a Naturvation Európai Unió projekt keretén belül 100 európai városból 1000 természet alapú megoldást gyűjtöttek. Ilyen például a spanyolországi Bilbaóban, az Abandoibarra városrészben található ipari övezetének átalakítása, mely során egy 30 hektáros terület kétharmadát parkoknak és szabad tereknek szentelték, nyilvános oázist alakítva ki ott.

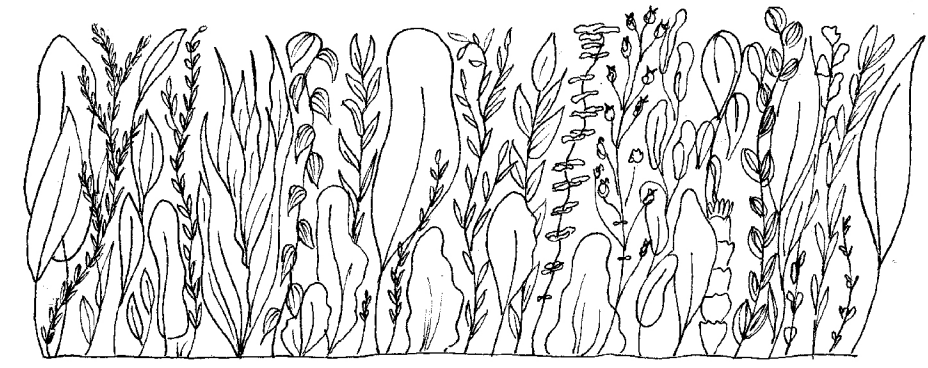
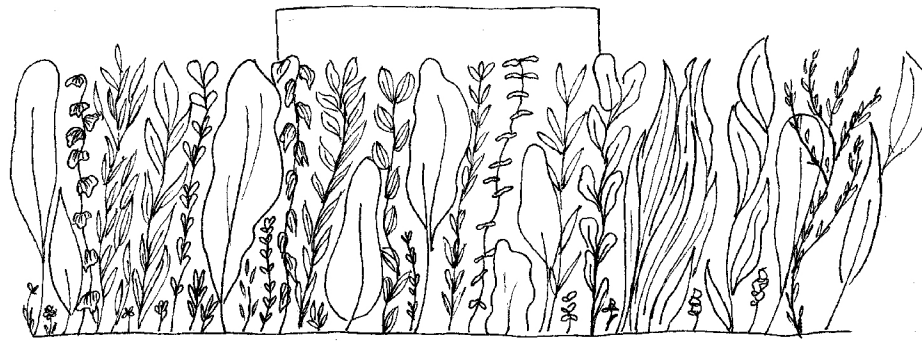
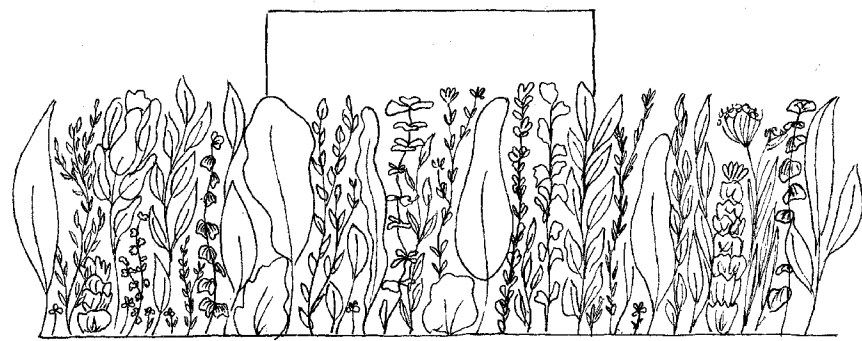
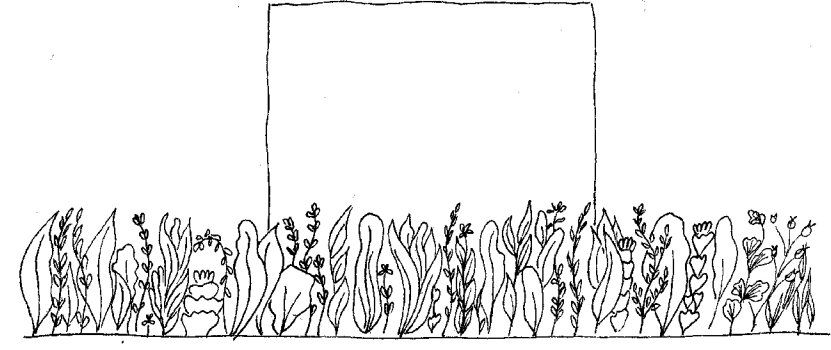
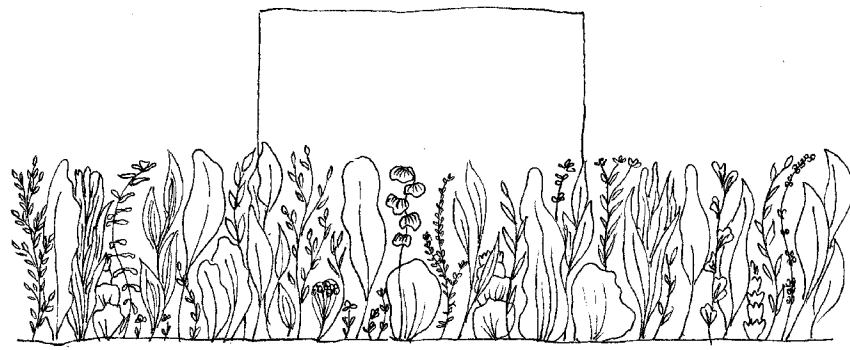
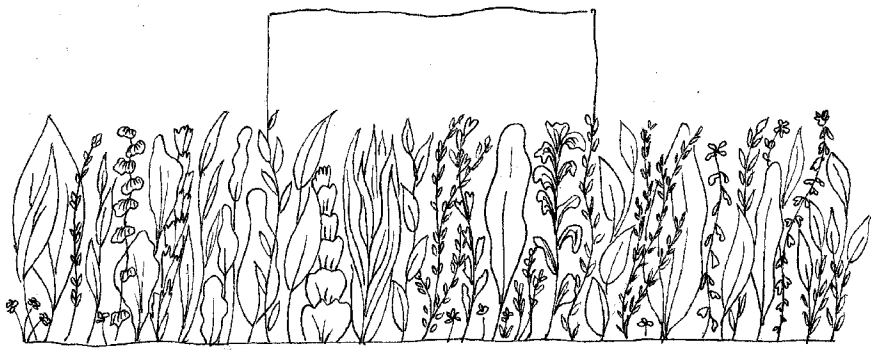
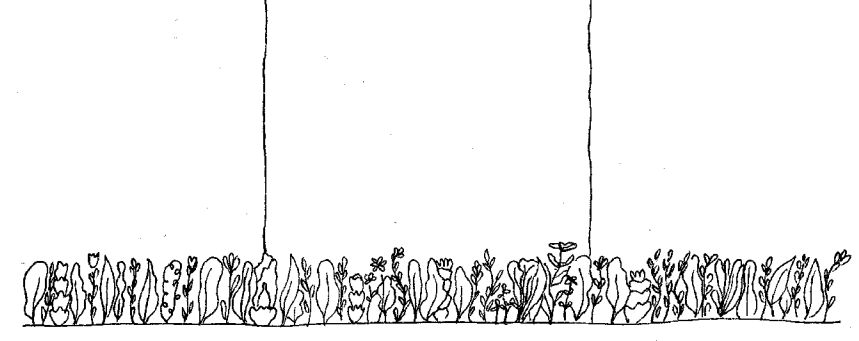
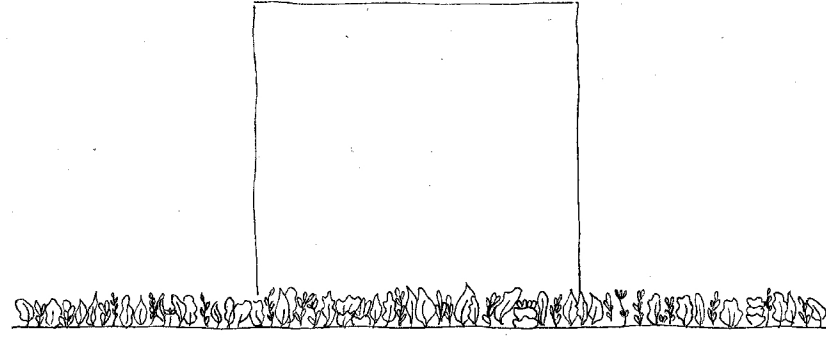
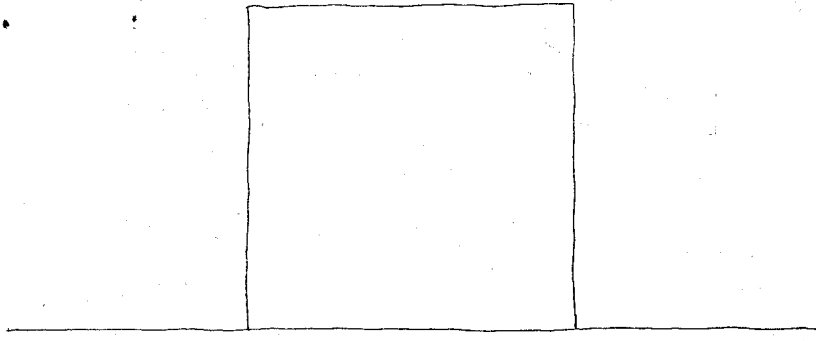
Több példa alátámasztja, hogy nem kell eltűnnie az emberiségnek ahhoz, hogy a világ elinduljon egy élhetőbb irányba.

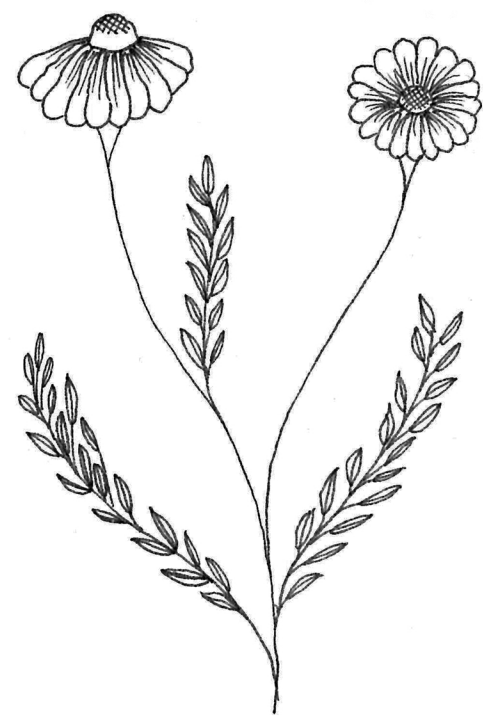
Elég egy erős elhatározás arra, hogy tegyünk valamit a környezetünkért, és kitartás ahhoz, hogy ezeket terveinket meg is valósítsuk.

Bibliográfia:

- A városökológia - település és környezete kapcsolata - Mezősi G. - Mucsi L. - M. Tóthné Farsang A. - Rakonczai J. (http://www.terport.hu/webfm_send/526)
- Természetalapú megoldások a zöldebb magyar városokért – Naturvation cities nature innovations (https://naturvation.eu/sites/default/files/gyor_termeszetalapu_megoldasok_a_zoldebb_magyar_varosokert.pdf)
- A meglévő épületek műszaki tartalmát alátámasztó terveket, adatokat, információkat a SZÉPHŐ Zrt. és a Székesfehérvári Főépítészeti Iroda biztosította
- Urban Nature Atlas (https://una.city/front-search/collection_phase/2)
- Bilbaoban, Abandoibarra: (<https://architizer.com/projects/bilbao-waterfront-master-plan-and-urban-design/>)
- Pakura- Fenyvesi Éva tanulmánya (<http://enfo.agt.bme.hu/drupal/node/2239>)
- Saját képek és illusztrációk

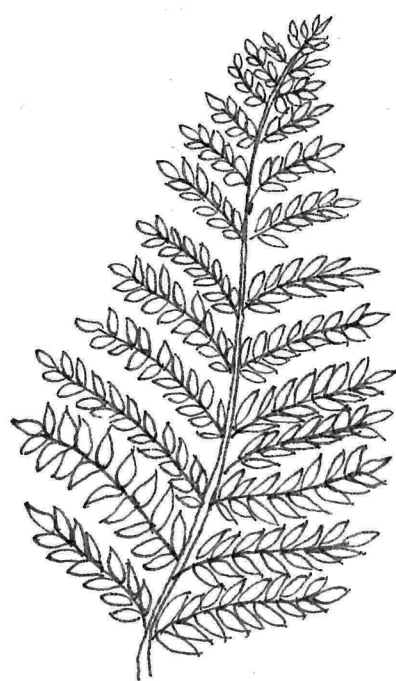
Kamilla

Menta

Körömvirág

Erdi papucsika

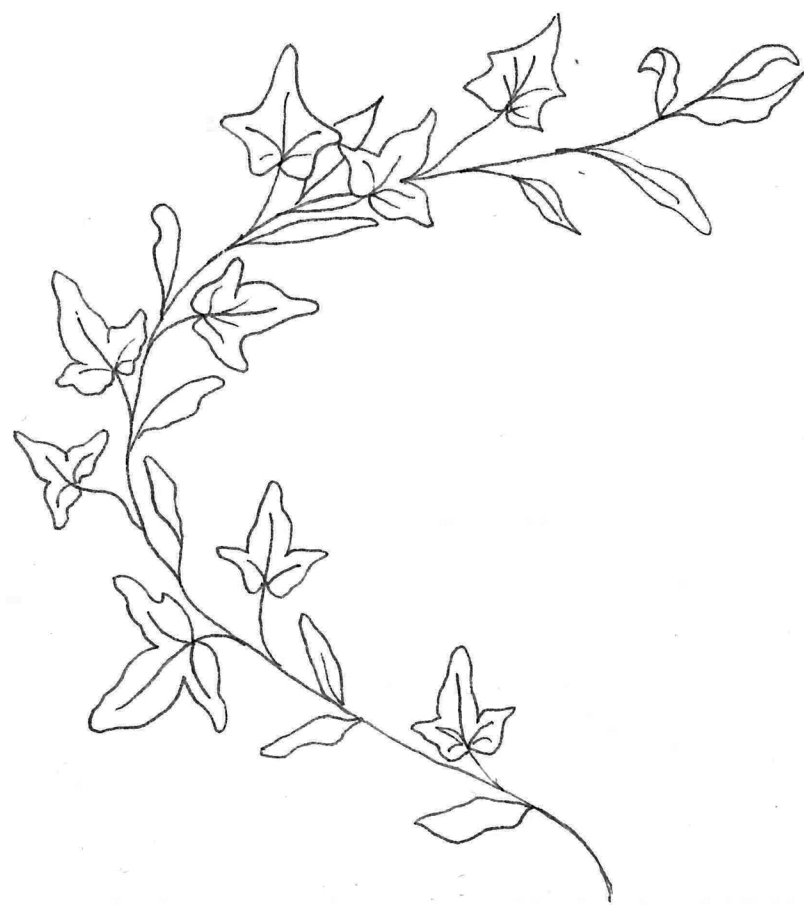
Vadivirág utmitató

Fekete bodza

Gyomkláncfű

Borostyán

Méhbalzsam